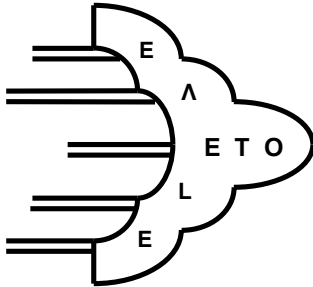

ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΕΤΟ)
Hellenic Society for Terminology (ELETO)

ΓΡΑΦΕΙΑ:

Αρτέμιδος 6 & Επιδαύρου, 15125 ΜΑΡΟΥΣΙ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ:

Αρτέμιδος 6 & Επιδαύρου, 15125 ΜΑΡΟΥΣΙ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:

Τηλ.: 210 8662069, 6974321009, 6974754302

Ηλ-Ταχ.: valeonti@otenet.gr

Ιστότοπος: <http://www.eleto.gr/>

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΤΟ:

Μελέτη, εκπόνηση, ... και με οποιοδήποτε τρόπο ανάπτυξη της Ελληνικής Ορολογίας... Συμβολή στην ανάπτυξη της Ελληνικής Γλώσσας και προώθηση του ρόλου της στη διεθνή Ορολογία...

(Από το Καταστατικό)

Αρ.124 Ιανουάριος – Φεβρουάριος 2014
ISSN 1106-1073

Τιμή: 3 λεπτά

Η ΕΛΕΤΟ στηρίζει την προσπάθεια του Γραφείου Αθηνών της Γενικής Διεύθυνσης Μετάφρασης, της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα

Η ΕΛΕΤΟ ενημέρωσε ηλεκτρονικά τα μέλη της σχετικά με την πρωτοβουλία του Γραφείου Αθηνών της Γενικής Διεύθυνσης Μετάφρασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το οποίο διοργανώνει, στις 11 Απριλίου 2014, Ημερίδα Εργασίας με θέμα «Δίκτυο ορολογίας για την ελληνική γλώσσα και μετάφραση» με τη συμμετοχή εκπροσώπων σχετικών φορέων – ένας οποίους είναι και η ΕΛΕΤΟ – και κάλεσε τα μέλη που ασχολούνται με τη μετάφραση να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο της ιστοσελίδας: http://ec.europa.eu/eusurvey/runner/DGT_Athens (με κωδικό πρόσβασης: dgt14ATH), προκειμένου να συμβάλουν στη συλλογή πληροφοριών για τις σημερινές ορολογικές ανάγκες των μεταφραστών, προκειμένου αυτές να ληφθούν υπόψη κατά τις εργασίες της Ημερίδας.

(Προθεσμία συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου 30 Μαρτίου 2014.)

K.B.

Η ευρωπαϊκή μετάφραση χρειάζεται πολλές επιστημονικές και τεχνικές ειδικότητες

Η επικείμενη ανανέωση σημαντικού μέρους του μεταφραστικού προσωπικού σε Βρυξέλλες και Λουξεμβούργο αποτελεί μοναδική ευκαιρία διατομεακής συνεργασίας για τον εμπλουτισμό της ελληνικής γλώσσας

Το 1981, όταν η Ελλάδα έγινε το 10^ο μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, στην Ελλάδα δεν υπήρχαν πανεπιστημιακές σχολές μετάφρασης. Τα κείμενα των Συνθηκών μεταφράστηκαν από ομάδες γλωσσολογικών νομικών και οι υπηρεσίες μετάφρασης των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε Βρυξέλλες και Λουξεμβούργο στελεχώθηκαν με γλωσσολογικούς πτυχιούχους διάφορων ειδικοτήτων που είχαν εκπαιδευτεί σε σχολές του εξωτερικού ή είχαν αποκτήσει πρακτική εμπειρία στη μετάφραση. Οι πρώτοι αυτοί μεταφραστές ήταν εκτός από νομικοί, μηχανικοί κάθε ειδικότητας (πολιτικοί, μηχανολόγοι κλπ.), αρχιτέκτονες, χημικοί, φυσικοί, φαρμακοποιοί, βιολόγοι, μαθηματικοί και οικονομολόγοι. Όλοι τους ήξεραν πολύ καλά ξένες γλώσσες και πάνω από όλα έγραφαν και μιλούσαν σωστά ελληνικά.

Σιγά-σιγά, και καθώς δημιουργήθηκαν πανεπιστημιακά τμήματα μετάφρασης και διερμηνείας, πρώτα στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο το 1986, μετά στο Καποδιστριακό το 1998 και τέλος στο Αριστοτέλειο το 2003, οι υπηρεσίες μετάφρασης σε Βρυξέλλες και Λουξεμβούργο άρχισαν να προσλαμβάνουν και μεταφραστές που δεν είχαν κάνει εξειδικευμένες τεχνικές σπουδές.

Σήμερα, η πρώτη εκείνη γενιά των μεταφραστών επιστημονικής και τεχνικής κατεύθυνσης αρχίζει σταδιακά να συνταξιοδοτείται λόγω ορίου ηλικίας. Μέσα στα επόμενα λίγα χρόνια ένα σημαντικό ποσοστό των υπηρετούντων εξειδικευμένων μεταφραστών θα έχει ευδόκιμα τερματίσει τη σταδιοδρομία του. Και φυσικά ανακύπτει το ερώτημα εάν οι μεταφραστές γενικών καθηκόντων αρκούν για να καλύψουν τις μεταφραστικές ανάγκες των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων. Ίδιως όταν τα κείμενα που πρέπει να μεταφραστούν γίνονται όλο και πιο πολύπλοκα. Η μετάφραση πολύπλοκων οργανικών ενώσεων στα ελληνικά με βάση την αποδεκτή χημική ονοματολογία δυσκολεύει ακόμη και έμπειρους χημικούς. Τα κείμενα για τις ενεργειακές προδιαγραφές θερμαντήρων και ψυγείων με τους πολύπλοκους ορισμούς απαιτούν γνώσεις μηχανολόγου μηχανικού. Οι προδιαγραφές για το ευρωπαϊκό σιδηροδρομικό σύστημα, για τις αεροπορικές μεταφορές, για τα αλιευτικά εργαλεία και τα ιχθυαποθέματα θέτουν σημαντικά προβλήματα ορολογίας. Για να μη μιλήσουμε για τα οικονομικά κείμενα που πρέπει να μεταφραστούν στο πλαίσιο των νέων διαδικασιών για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο ή των διαδικασιών υπερβολικού ελλείμματος. Τέλος, τα κείμενα για τα προγράμματα έρευνας σε τομείς όπως η νανοτεχνολογία, η ρομποτική και η καταμετρημένη πληροφορική συχνά απαιτούν εξειδικευμένες γνώσεις και πάνω απ' όλα κατανόηση βασικών επιστημονικών εννοιών που δεν είναι πάντα κτήμα των πτυχιούχων θεωρητικής κατεύθυνσης.

Πώς θα μπορούμε να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα; Βραχυπρόθεσμα μπορεί να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή εξειδικευμένων επιστημόνων όλων των ειδικοτήτων στον ανοικτό διαγωνισμό που θα οργανωθεί εντός του 2014 για την κατάρτιση πύνακα επιτυχόντων από τους οποίους θα επιλεγούν για πρόσληψη μεταφραστές. Βασική απαίτηση, η γνώση, εκτός από τα Ελληνικά, δύο τουλάχιστον από τις 24 επίσημες γλώσσες της Ένωσης (μία από τις οποίες πρέπει να είναι τα αγγλικά, τα γαλλικά ή τα γερμανικά).

Μεσομακροπρόθεσμα, ελπίζεται ότι τα μεταπτυχιακά προγράμματα στον τομέα της μετάφρασης θα συνεργαστούν με τις αντίστοιχες σχολές θετικής κατεύθυνσης με διπλό στόχο. Αφενός, να δέχονται πτυχιούχους μηχανικούς, φυσικομαθηματικούς, φαρμακοποιοί και βιολόγους αλλά και επιστήμονες θετικής κατεύθυνσης που θα επιθυμούσαν να εργαστούν ως μεταφραστές. Σημειώνεται ότι οι σχολές μετάφρασης οργανώνουν ήδη μαθήματα για μετάφραση νομικών και οικονομικών κειμένων και κάποια μαθήματα ορολογίας αλλά η συμμετοχή επιστημόνων θετικής κατεύθυνσης θα είχε σίγουρα πολύ πιο απτές θετικές επιπτώσεις. Και αφετέρου, να εκπαιδεύουν τους μεταφραστές σε τεχνικά και επιστημονικά θέματα ώστε οι τελευταίοι να μπορούν να ανταποκριθούν με επιτυχία στην κατανόηση και μετάφραση δύσκολων τεχνικών κειμένων.

→ → →

OROGRAMMA No 124, January – February 2014,
ISSN 1106-1073

Bimonthly edition of

Hellenic Society for Terminology (ELETO)

Epidavrou & Artemidos 6, GR-15125 MAROUSI GREECE

Οι μεταφραστικές υπηρεσίες των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων χρειάζονται οπωσδήποτε τους μεταφραστές που προέρχονται από τον γλωσσικό κλάδο. Δεν μπορούν όμως να ξεπεράσουν και την ανάγκη εξειδικευμένων μεταφραστών με τεχνικές γνώσεις στα πολυάριθμα γνωστικά πεδία που καλύπτει η δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επειδή η μετάφραση σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν αποτελεί περιττή πολυτέλεια. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργεί δικαίο άμεσα εφαρμόσιμο από τους πολίτες, οι οποίοι έχουν δικαίωμα να ενημερώνονται για τους νόμους που τους αφορούν στην εθνική τους γλώσσα. Ο πρώτος κανονισμός που εκδόθηκε από τον πρόδρομο της σημερινής Ένωσης, την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, αφορούσε το γλωσσικό καθεστώς. Με τις διαδοχικές προσχωρήσεις νέων κρατών μελών η Ένωση έφτασε σήμερα να λειτουργεί με 24 επίσημες γλώσσες. Και αυτή η πολυγλωσσία αποτελεί θεμελιώδες χαρακτηριστικό της Ένωσης μέχρι σημείου να λέγεται χαρακτηριστικά ότι η επίσημη γλώσσα της Ένωσης είναι η μετάφραση!

Οπωσδήποτε, η μετάφραση δεν χρειάζεται απαραίτητα να είναι και προδοσία, όπως ισχυρίζονται οι Ιταλοί («*Traduttore, traditore*») είναι μια τυπική ιταλική έκφραση που κατά λέξη σημαίνει «Μεταφραστή, προδότη»). Μάλιστα στα τεχνικά, συχνά πολύπλοκα, κείμενα που καλούνται να μεταφράσουν οι μεταφραστές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Συμβουλίου Υπουργών, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Επιτροπής των Περιφερειών ή του Μεταφραστικού Κέντρου των Οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν χωρά «προδοσία». Ακριβώς, επειδή συχνά αγγίζουν την καθημερινότητα και του Έλληνα πολίτη που όπως είπαμε έχει κάθε δικαίωμα να είναι σωστά ενημερωμένος στη γλώσσα του. Στα Ελληνικά, μια από τις 24 επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ...

Για περισσότερες πληροφορίες:

Παναγιώτης Αλεβαντίης, Panagiotis.Alevantis@ec.europa.eu
Πασχαλίνα Γρηγοριάδου, Pascalina.Grigoriadou@ec.europa.eu
Γραφείο Αθηνών της Γενικής Διεύθυνσης Μετάφρασης
Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα

7. **Λεξικό Πολυτιμολογίας** (gemology) που εκδίδει η TERMCAT: <http://www.publicacions.ub.edu/ficha.aspx?cod=05004e%20>.
8. Επιγραμματικό πρόγραμμα «**Master in Terminology**», που συνδιοργανώνεται από το Πανεπιστήμιο Pompeu Fabra και το IULA (Institut Universitari de Lingüística Aplicada – Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας) της Βαρκελώνης (πληροφορίες: <http://www.idec.upf.edu/master-in-terminology-online-english-edition>)
9. **Δασικό λεξικό** («**Lexicon Silvestre**») της **Lexicon Silvestre Association** (Förderverein "Lexicon silvestre" e.V.). Το λεξικό αυτό καλύπτει 10.000 έννοιες (δασοκομίας, ξυλείας, οικολογίας, περιβαλλοντικής προστασίας) και εκδίδεται σε χωριστούς τόμους. Τελευταίες εκδόσεις: ρωσική, γερμανική, ισπεράντο. (πληροφορίες: <http://www.lexicon-silvestre.de/index.php/ls-angebot-bok>)
10. Συνέντευξη του προέδρου της EAFT **Jan Hoel** στο μηνιαίο περιοδικό TERMINALIA της Καταλανικής Εταιρείας Ορολογίας SCATERM (http://revistes.iec.cat/index.php/Terminalia/article/view/74333/pdf_492)
11. Ιστοσελίδα **DocHound** της υπηρεσίας **TermCoord** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (<http://termcoord.eu/dochound/>) μέσω της οποίας μπορεί κανένας να έχει πρόσβαση σε πολλούς χρήσιμους γλωσσικούς πόρους από τα όργανα της ΕΕ.
12. Λεξικό διοικητικής νομοθεσίας της Termcat που περιέχει 1.130 λήμματα όρων της δημόσιας διοίκησης στα καταλανικά και ισπανικά (http://www.termcat.cat/ca/Diccionaris_En_Linia/)
13. Άρθρο του Ροδόλφου Μασλίας (TermCoord): *Save the European linguistic Diversity* (<http://www.maslias.eu/2014/01/save-european-linguistic-diversity.html>)
14. "Ontology meets natural language: What can linguists learn?" ομιλία της Christiane Fellbaum (Princeton University) κατά την εναρκτήρια συνεδρία του Συνεδρίου TOTh 2014 (<http://www.porphyre.org/toth/toth-2014-en/opening-conference>)

K.B.

Συνέδρια/Συμπόσια/Σεμινάρια σχετικά με την Ορολογία και άλλα ορολογικά νέα (Διαρκής Κατάλογος του «Ο»)

Ο κατάλογος Συνεδρίων/Συμποσίων/Σεμιναρίων που δημοσιεύεται παρακάτω περιλαμβάνει εκδηλώσεις που έχουν σχέση με Ορολογία και πρόκειται να διεξαχθούν στο άμεσο μέλλον, ή έχουν πρόσφατα διεξαχθεί, καθώς και άλλα ορολογικά νέα. Η πληροφόρηση του «Ο» για τις εκδηλώσεις αυτές προέρχεται κυρίως από τη συχνή ηλεκτρονική ενημέρωση της ΕΛΕΤΟ από το **Infoterm** (Διεθνές Κέντρο Πληροφοριών για την Ορολογία: <http://linux.infoterm.org/>), και από την EAFT (Ευρωπαϊκή Ένωση Ορολογίας: www.eaft-aet.net/), των οποίων η ΕΛΕΤΟ είναι μέλος.

1. Σχετικά με το σεμινάριο της TermCoord «**Getting to terms with legal terminology**», της 29^{ης} Νοεμβρίου 2013, Λουξεμβούργου, πληροφορίες: <http://termcoord.eu/2013/10/getting-to-terms-with-legal-terminology-seminar-on-legal-terminology-not-to-be-missed/>
2. **5ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Τυποποίηση, τα Πρότυπα & την Ποιότητα**, Θεσσαλονίκη, 21-22 Φεβρουαρίου 2014
3. 12^ο Συμπόσιο Μετάφρασης και Διεμνησίας (XII Symposium on Translation and Interpreting) 11-12 Απριλ. 2014, Tampere, Finland (<http://www.uta.fi/lt/en/plural/conferences/katu2014.html>)
4. 11^ο Διεθνές Συνέδριο Ορολογίας και Γνωσιομηχανικής (11th International Conference on Terminology and Knowledge Engineering) (TKE 2014), Βερολίνο, 19-20 Ιουνίου 2014.
5. Διεθνές Θερινό Σχολείο Ορολογίας (International Terminology Summer School) 14-18 Ιουλίου 2014 Βιέννη, Αυστρία. (http://www.termnet.org/english/events/tss_2014/index.php)
6. Συνέντευξη του καθηγητή **Klau-Dirk Shmitz** στο περιοδικό **Tcworld** με θέμα «The Terminologist» (ο ορολόγος) (το πλήρες κείμενο στην ιστοσελίδα του περιοδικού: <http://www.tcworld.info/e-magazine/technical-communication/article/the-terminologist>)

Όροι στον ιστότοπο της ΕΛΕΤΟ

Όροι ακουστικής

Αγγλοελληνικό και ελληνοαγγλικό γλωσσάριο όρων της ακουστικής (από την εργασία του συλλογικού μέλους της ΕΛΕΤΟ: Ομάδα ΕΛΟΤ/ΤΕ2/ΟΕ5) (Έκδοση 11), http://www.eleto.gr/download/Bodies/TE2-OE5_AcousticalTerms_EN_GR.pdf

Όροι γεωλογίας

Αγγλοελληνικό γλωσσάριο γεωλογικών όρων της Ελληνικής Γεωλογικής Εταιρείας (σε συνεργασία με την ΕΛΕΤΟ): http://www.eleto.gr/download/Bodies/Geoterms_Glossary.pdf

Όροι γεφυροποιίας και δομικής μηχανικής

Από το «Ελληνικό Τμήμα IABSE» (International Association for Bridge and Structural Engineering) με τη συμβολή της ΕΛΕΤΟ: Πολύγλωσσο γλωσσάριο όρων δομικής μηχανικής (γλωσσάριο IABSE) <http://www.elearning-iabse.org/DictionaryForm.asp>

Όροι ψυχολογίας

Αγγλοελληνικό γλωσσάριο όρων της ψυχολογίας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας (με την άδεια της ΕΛΨΕ). Περιοδικό ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ, Τόμος 10, Τεύχος 4, της ΕΛΨΕ. http://www.eleto.gr/download/Bodies/ELPSE_English-Greek-Glossary-of-psychology.pdf

K.B.

Το πρόθημα «ζα-»

ζα-

Επιτατικό πρόθημα ονομάτων της Αρχαίας Ελληνικής: αιολικός τύπος της πρόθεσης **δια**.

1. Σπάνια χρησιμοποιείται ως πρόθεση.
2. Συνηθέστερα ως α' συνθετικό στα αιολικά σύνθετα: *ζαβάλλω, ζάβατος, ζάδηλος αντί διαβάλλω, διάβατος, διάδηλος.*

Ακολουθούν τα σύνθετα:

ζάβατος, -ον	αντί διάβατος / 1. αυτός τον οποίο μπορεί κανείς να διαβεί 2. ο ευκολοδιάβατος, ο ευκολοπέραστος
ζάδηλος, -ον ζαής, -ές	αντί διάδηλος / ολοφάνερος, πασιδηλος θεαλλώδης, τρικυμιάδης, αυτός που πνέει βία, με μανία
ζάθεος, -α, -ον ζαθερός, -ές	κατεχορήν θεικός, ιερός, πανίερος αυτός που έχει μεγάλη θερμότητα, καυτός, καυστικός διάθερος,
ζάκοτος, -ον	αυτός που ξεχειλίζει από οργή, οργίλος, αυτός που είναι έξαλλος από θυμό
ζακρούεις, -εσσα ζάλευκος, -ον ζαμενής, -ές ζαπληθής, -ές	κρύος, κρυερός, παγωμένος πολύ λευκός, κατάλευκος πολύ δυνατός, ισχυρός, ορμητικός, παράφορος αυτός που είναι εντελώς γεμάτος, πλήρης, πυκνός, πολυπληθής
ζάπλουτος, -ον ζατρεφής, -ές	πολύ πλούσιος, πάμπλουτος καλοταϊσμένος, καλοθρεμμένος, παχουλός, ευτραφής
ζαφλεγής, -ές	1. (για άνδρες που βρίσκονται στην ακμή τους) γεμάτος φλόγα, σφριγηλός, ζωηρός 2. (για ίππους) γεμάτος ορμή και ζωντάνια, ορμητικός, πυρώδης 3. αυτός που λάμπει πολύ, ο λαμπερός (ζαφλεγές σέλας)
ζαχρηής, -ές	αυτός που επιτίθεται με βία, που επιτίπτει με σφοδρότητα, ορμητικός, μανιώδης
ζάχρυσος, -ον ζάχυτος, -ον	αυτός που είναι πλούσιος σε χρυσάφι αντί διάχυτος / ο διασκορπισμένος σ' όλες τις κατευθύνσεις, (νεοελ) αισθητός, αντιληπτός, ολοφάνερος

Δ.Π.

Στη ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΓΕΣΥ¹ έλα κι εσύ**1. gemology → πολυτιμολογία**

Ως ελληνικό ισοδύναμο όρο του αγγλικού **gemology**, το ΓΕΣΥ υιοθέτησε τον όρο **πολυτιμολογία** που είναι ήδη εν χρήσει, αντί του υβριδικού άμεσου δανείου **γεμολογία**.

πολυτιμολογία: η επιστήμη που ασχολείται με τους φυσικούς και τεχνητούς πολύτιμους λίθους

2. Απόδοση των όρων playwork και playworker

Ύστερα από σχετική ηλ-αλληλογραφία με τον Τιμολέοντα Θεοφανέλλη εξετάστηκε η ελληνική απόδοση των όρων: **playwork** και **playworker**.

playwork: η «εργασία της δημιουργίας και διατήρησης/λειτουργίας χώρων που προορίζονται για να παίζουν παιδιά» (δηλαδή παιχνιδότοπων)

playworker: αυτός που κάνει αυτήν την εργασία

<http://en.wikipedia.org/wiki/Playwork>

Υιοθετήθηκαν οι περιφραστικές αποδόσεις:

playwork → **σχεδιασμός/δημιουργία/κατασκευή/λειτουργία παιχνιδότοπων**

playworker → **δημιουργός/σχεδιαστής/κατασκευαστής/λειτουργός παιχνιδότοπων**

Ως μονολεκτικές αποδόσεις, υιοθετήθηκαν οι νεολογισμοί, με σύνθεση από τη λέξη **παιχνιδότοπος** και δεύτερο συνθετικό -**ουργία-ουργός**.

Δηλαδή:

παιχνιδότοπ-ος + -ουργία → **παιχνιδοδοποουργία**
παιχνιδότοπ-ος + -ουργός → **παιχνιδοδοποουργός**

Σημείωση. Η σύνθεση με δεύτερα συνθετικά **-ποιΐα/-ποιός** (= δημιουργός, κατασκευαστής) δίνει δυσπρόφερτους όρους (**παιχνιδοδοποποιία, παιχνιδοδοποποιός**)

3. body of knowledge → σώμα γνώσεων

Στο ερώτημα του **Κ. Κηρυτόπουλου** για την απόδοση του όρου **body of knowledge**, υιοθετήθηκε το σκεπτικό:

Η έννοια «**body of knowledge**» δεν είναι «**περιοχή γνώσης**» (δηλαδή συνώνυμο του "**θεματικού πεδίου**"), αλλά είναι "**όλες οι γνώσεις μιας περιοχής γνώσης**" με τελική πρόταση:

body of knowledge → **σώμα γνώσεων**

4. όργανα μετρήσεων ή όργανα μέτρησης:

Ύστερα από ηλ-αλληλογραφία με τον **Ε. Καμαριωτάκη** σχετικά με το ερώτημά του: «Ποιος όρος είναι προτιμητέος:

όργανα μετρήσεων ή **όργανα μέτρησης;**
αβεβαιότητα μετρήσεων,
αβεβαιότητα μέτρησης ή **μετρητική αβεβαιότητα;**»

Με αναφορά σε σχετικά λήμματα από τη βάση TELETERM, προέκυψε η απάντηση:

measuring instrument → **μετρητικό όργανο, όργανο μέτρησης**

Δηλαδή, χρησιμοποιούνται και οι δύο αποδόσεις και θεωρούνται **ταυτόσημες**, εκτός εάν προηγείται το μετρούμενο μέγεθος οπότε θα χρησιμοποιηθεί οπωσδήποτε η δεύτερη απόδοση και ο όρος θα το περιέχει ως αντικείμενο της **μέτρησης** εκπεφρασμένο με **γενική αντικειμενική**. π.χ.

level measuring instrument → **όργανο μέτρησης στάθμης**
digital measuring instrument → **ψηφιακό όργανο μέτρησης, ψηφιακό μετρητικό όργανο)**

και:

measurement uncertainty → **αβεβαιότητα μέτρησης, μετρητική αβεβαιότητα**
measuring uncertainty → **μετρητική αβεβαιότητα, αβεβαιότητα μέτρησης**

5. charge → φορτίο, load → φόρτος

Το ΓΕΣΥ ασχολήθηκε με τη συζήτηση στο Translatum για την απόδοση του αγγλικού όρου **load resistance** της ηλεκτρονικής. Η κατάλληλη απόδοση είναι:

load resistance → **αντίσταση φόρτου**

Η απόδοση: **αντίσταση φορτίου** πρέπει να αποφεύγεται, διότι στο ίδιο συγκεκριμένο (ηλεκτρονική, τηλεπικοινωνίες) υπάρχουν οι έννοιες «**load**» και «**charge**», που μπορεί, στη γενική γλώσσα ή σε άλλες ειδικές γλώσσες, να αποδίδονται ως **φορτίο**, αλλά στην ηλεκτρονική, πρέπει να διακρίνονται οι δύο έννοιες. Ωστε:

charge → **φορτίο**
load → **φόρτος**

Επιπλέον, υπάρχει και έννοια «**load charge**» όπως π.χ. εδώ:

«...Neglecting the resistances RL and Rs, at frequencies well within the bandwidth of the control loop, the **load charge** qL is equal to qL=VrefCs,...»
(<http://www.eng.newcastle.edu.au/~ajf203/PDFs/J05d.pdf>)

Προφανώς: **load charge** → **φορτίο φόρτου**

6. Άλλο σεισμογενής και άλλο σεισμογόνος

Το ΓΕΣΥ ασχολήθηκε με σχετική συζήτηση στο Φέισμπουκ (Ομάδα Γλωσσικό Παρατηρητήριο) και επισημαίνει και αυτό ότι πολύ συχνά γίνεται λανθασμένη χρήση του επιθέτου **σεισμογενής**.

«Η περιοχή του Ιονίου είναι η πιο **σεισμογενής** περιοχή της Ελλάδας». Συχνότατο το λάθος! «**σεισμογενής**» αντί «**σεισμογόνος**».

ο **σεισμογενής** «**γεννάται**»/προκαλείται από σεισμό
ο **σεισμογόνος** «**γεννά**»/δημιουργεί/προκαλεί σεισμούς

Δηλαδή, «**σεισμογενείς**» είναι οι καταστροφές που προκαλούνται από τους σεισμούς, ενώ οι περιοχές που προκαλούν σεισμούς είναι «**σεισμογόνες**»: **σεισμογενές** είναι και ένα νησί που δημιουργήθηκε από έναν σεισμό.

Από το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής, του Ιδρ. Τριανταφυλλίδη:

-γενής -ής -ές [jenís] : (συνήθ. επιστ.) β' συνθετικό με λόγια προέλευση σε σύνθετα επίθετα· συνήθ. δηλώνει ότι το προσδιοριζόμενο: **1. ανάγει, οφείλει την προέλευσή του, τη σύστασή του σ' αυτό που**

¹ ΓΕΣΥ: Γενικό Επιστημονικό Συμβούλιο της ΕΛΕΤΟ

εκφράζει το α' συνθετικό·(πρβ. -γόνος): *διαβρωσιμ, φραισσειομ, κοραλλιομ, προσχωσιμ, σεισιμομ*.
 2. παρουσιάζεται, εμφανίζεται με τη χρονική σειρά που εκφράζει το α' συνθετικό: *δευτερομ, πρωτομ, υστερομ*.

[λόγ. < αρχ. -γενής θ. συγγ. του ουσ. γένος (ρ. γίνωμαι 'γεννιέμαι, γίνομαι') ως β' συνθ., παραγωγικό επιθέτων: αρχ. *μονο-γενής* 'μοναχοπαίδι', *όμο-γενής* 'του ίδιου γένους', *πρωτο-γενής* 'πρωτοδημιουργητός' (ελνστ. σημ.: 'πρωτότοκος'), ελνστ. *άλλο-γενής* 'διαφορετικής φυλής' & διεθ. -gen- < αρχ. -γενής: *ενδο-γενής* < γαλλ. endogène ή αγγλ. endogenous]

-γόνος -ος -ο [γόνος] θηλ. (σπάν.) & **-α** : β' συνθετικό με λόγια προέλευση σε σύνθετα επίθετα· δηλώνει ότι το προσδιοριζόμενο έχει την ιδιότητα ή **χαρακτηρίζεται από την ιδιότητα να προκαλεί αυτό που εκφράζει το α' συνθετικό**: *αλλεργιομ, ασφαξιομ, δακρυμ, καρκινομ, σιελομ, σμηγματομ, σπερματομ*.

[λόγ. < διεθ. -γον < αρχ. -γόνος 'που παράγει', θ. συγγ. του ρ. *γί(ν)νομαι* (σύγκρ. γόνος) ως β' συνθ.: αρχ. *παιδο-γόνος* 'που κάνει παιδιά' & διεθ. -gen < αρχ. -γόνος (σφαλερά αντί -γον): *οξυ-γόνο, υδρο-γόνο* < γαλλ. oxygène, hydrogène]

7. resilience, resiliency → επανατακτικότητα

Στο ερώτημα της κας **Μαρίας Αλεμπάκη**, διδάκτορος αγροτικής οικονομίας ΑΠΘ, για την ελληνική απόδοση του όρου resilience με την έννοια «ικανότητα ενός κοινωνικοοικονομικού συστήματος να αντιστέκεται σε μεταβολές και να απορροφά κραδασμούς, διατηρώντας σταθερές τις βασικές λειτουργίες, τη δομή και την ταυτότητά του.», αν θα αποδοθεί ως **ανθεκτικότητα** ή **ελαστική ανθεκτικότητα**, ακολουθήθηκε το παρακάτω σκεπτικό.

Ας δούμε τους ορισμούς της έννοιας «**resilience/resiliency**» από ένα έγκυρο αγγλοαγγλικό λεξικό (Webster's):

resilience. n.

1. the power or ability to return to the original form, position, etc., after being bent, compressed, or stretched; elasticity.
2. ability to recover readily from illness, depression, adversity, or the like; buoyancy.

Also, **resiliency**.
 [1620–30; < L *resili(ens)*, prp. of *resilire* to spring back, rebound (see **RESILIENT**) + **-ENCE**]

Στην τεχνική ορολογία, η έννοια «**resilience/resiliency**» αποδίδεται με τους όρους **επανατακτικότητα** και **ελαστικότητα** και κατά προτίμηση με τον πρώτο από αυτούς, δεδομένου ότι με τον δεύτερο όρο αποδίδεται κατ' αποκλειστικότητα η έννοια «**elasticity**», ενώ οι όροι **αντοχή, ανθεκτικότητα** αποδίδουν αντίστοιχα τις έννοιες «**strength**» και «**endurance**» που είναι έννοιες διαφορετικές από τις προηγούμενες.

Καταρχάς, λοιπόν, σε ό,τι αφορά την τεχνική γλώσσα, ένα μηχανικό σύστημα π.χ. μπορεί να είναι πολύ **ανθεκτικό**, αλλά όχι πολύ **επανατακτικό/ελαστικό**. Ως απλοϊκό παράδειγμα θα μπορούσε να θεωρηθεί η περίπτωση ενός **άρβυλου** και ενός **ελαστικού παπουτσιού**. Στην περίπτωση αυτή πρόκειται σαφώς για **ελαστικότητα** (στην κυριολεξία).

Σε ένα πιο πολύπλοκο σύστημα (π.χ. ηλεκτρομηχανικό) αποδίδει περισσότερο ο όρος **επανατακτικότητα** διότι μια μεταβολή που υφίσταται το σύστημα είναι πιο περίπλοκη και δεν είναι απλώς μια ελαστική παραμόρφωση (μπορεί να μεταβάλλονται π.χ. περισσότερες της μιάς παράμετροι: μηχανικές, ηλεκτρικές κ.ά.). Το σύστημα **υφίσταται μεν την μεταβολή** λόγω του εξωτερικού αίτιου, όταν όμως πάψει να ενεργεί το αίτιο, τότε το σύστημα **επανατάσσεται** (επανερχονται στις κανονικές τιμές τους οι παράμετροι που είχαν μεταβληθεί).

Από το Μεγάλο Λεξικό του Δ. Δημητράκου:

ἐπανατάσσω νεώτ. τάσσω τι ἐκ νέου, ἐπιναφέρω εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ· || ἱατρ. ἐπιναφέρω εἰς τὴν θέσιν του ἐξαρθρωθέν μέλος τοῦ σώματος.

Με τον ίδιο τρόπο αντιμετωπίζει την έννοια και η ψυχολογία, προκειμένου για την **resilience** του εγκεφάλου όπου και εκεί χρησιμοποιείται ο όρος **επανατακτικότητα**, όπως π.χ. στο άρθρο αυτό: <http://antikleidi.com/2012/08/20/happiness/>.

Εφόσον δεν υπάρχει καθιερωμένος όρος για την περίπτωση της **resilience** ενός κοινωνικοοικονομικού συστήματος, της οποίας στην αρχή ο ορισμός, προτείνεται να μην χρησιμοποιηθεί ο όρος **ανθεκτικότητα** (ούτε και ο ανοικονόμητος όρος **ελαστική ανθεκτικότητα**) αλλά να χρησιμοποιηθεί ο όρος **επανατακτικότητα**.

Και επειδή αντιπροτάθηκε ο όρος **επανάταξη** τονίστηκε ότι ισχύουν τα ακόλουθα:

Η **resilience** είναι ιδιότητα/ικανότητα να γίνεται **επανάταξη** μετά από κάποια μεταβολή, δεν είναι η ίδια η **επανάταξη**. Αυτό ακριβώς δηλώνεται με την κατάληξη **-ότητα**.

Τόσο ο ορισμός που δώσατε όσο και ο γενικός ορισμός (π.χ. από το Webster's) της **resilience** αναφέρει σαφώς ότι πρόκειται για **ικανότητα**:

Σύμφωνα με το ορισμό, η **επανάταξη** είναι η **recovery** ή η **επιστροφή στην αρχική μορφή** (σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό του Webster's) από την μεταβολή, **αφού πάψει να υπάρχει το αίτιο**. Ωστε:

resilience, resiliency → επανατακτικότητα

8. incident, stress, brief, briefing, debriefing

Μετά το αίτημα της κας **Μαρίας Σαμαρά**, στο Φέισμπουκ σχετικά με τους όρους: **critical incident stress management** και **critical incident stress debriefing**. Ακολουθεί το σκεπτικό και οι ελληνικές αποδόσεις:

Σχετικά με τον όρο **incident** η απόδοση **περιστατικό** είναι καταλληλότερη από το **συμβάν**, που αποδίδει συνήθως τον όρο **event**.

Όσον αφορά το **stress** (και στην ψυχολογία) αποδίδεται με το δάνειο **στρες**, αλλά και ως **πίεση, κατάσταση πίεσης**.

Οπότε η πρόταση για τον πρώτο όρο είναι:

critical incident stress management → διαχείριση της κατάστασης πίεσης κρίσιμων περιστατικών

Για τους όρους **briefing** και **debriefing** προτείνονται οι νεολογικές αποδόσεις:

brief (ουσ.) → **σύνοψη**

brief (ρήμα) → **συνοψίζω, προσυνοψίζω** (π.χ. όταν γίνεται πριν από μια στρατιωτική αποστολή)

briefing → **συνόψιση, προσυνόψιση**

debrief (ρήμα) → **μετασυνοψίζω**

debriefing → **μετασυνόψιση**

Οπότε η πρόταση για τον δεύτερο όρο είναι:

critical incident stress debriefing → μετασυνόψιση της κατάστασης πίεσης κρίσιμων περιστατικών

K.B.

«ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ»

Το «Ορόγραμμα» είναι διμηνιαία έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) για την αλληλοενημέρωση των μελών της και ευρύτερου κύκλου αποδεκτών για θέματα της Ελληνικής Γλώσσας και Ορολογίας.

Ιδιοκτήτης: Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ)
 Εκδότης: Κ. Ε. Βαλεοντής, Πρόεδρος της ΕΛΕΤΟ
 Συντάκτες φύλλου: Κώστας Βαλεοντής, Παναγιώτης Αλεβαντής, Πασχαλίνα Γρηγοριάδου, Δημήτρης Παναγιωτάκος
 Εκδοτική Ομάδα: Κώστας Βαλεοντής, Θεόφιλος Βαμβάκος, Άννα Νικολάκη, Κατερίνα Ζερίτη, Τάνια Βαλεοντή
 Τηλέφωνα: 6974321009, 210-8662069
 Ηλ-Ταχυδρομείο: valeonti@otenet.gr
 Ιστότοπος: <http://www.eleto.gr/gr/orogramma.htm>

Γίνονται δεκτές συνεργασίες. Απαραίτητες προϋποθέσεις τα κείμενα να είναι σε επεξεργάσιμη ηλεκτρονική μορφή, σύντομα και έτοιμα για δημοσίευση δίχως να απαιτείται περαιτέρω επεξεργασία.

Τα δημοσιεύματα που προσυπογράφονται με αρχικά απηχούν τις προσωπικές απόψεις του/της συντάκτη/συντάκτριάς τους, το πλήρες όνομα του/της οποίου/οποίας περιλαμβάνεται στους συντάκτες του εκάστοτε φύλλου.

Τα θέματα των άρθρων της «ΓΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΓΕΣΥ» έχουν συζητηθεί στο ΓΕΣΥ και η δημοσίευση γίνεται ύστερα από απόφασή του.

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή κειμένων του «Ο» με την υποχρέωση αφενός να αναφέρεται η πηγή των κειμένων και αφετέρου, προκειμένου περί ολόκληρων άρθρων, να εξασφαλιστούν αυτά να διατίθενται δωρεάν σε κάθε ενδιαφερόμενο χωρίς καμία δέσμευση· σε αντίθετη περίπτωση χρειάζεται άδεια της ΕΛΕΤΟ.